

СЛУЖБА В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

*Укладач – завідувач кафедри публічного управління та адміністрування,
д. держ. упр., професор Т. М. Лозинська*

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Служба в органах місцевого самоврядування» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО спеціальності «Публічне управління та адміністрування»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси, принципи та методи організації служби в органах місцевого самоврядування.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни базується на знаннях, отриманих при вивченні навчальних дисциплін «Адміністративний менеджмент», «Адміністративне право», «Державне та регіональне управління», «Діловодство», «Етика ділового спілкування», «Конфліктологія», «Менеджмент», «Правознавство», «Публічне управління», «Психологія», «Психологія управління», «Теорія державного управління», тісно пов'язана з навчальною дисципліною «Правове регулювання публічної служби», також є базою для вивчення навчальних дисциплін «Етика державного службовця», «Менеджмент-консалтинг», «Мотиваційний менеджмент», «Управління персоналом в організаціях публічної сфери».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є надання майбутнім фахівцям знань про систему та нормативно-правове забезпечення місцевого самоврядування, організаційно-функціональну структуру місцевих рад й повноваження службовців місцевих рад, організацію діловодства, планування та інформатизації діяльності органів місцевого самоврядування.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування розуміння основних принципів формування представницької влади, методологічних основ створення місцевих рад, підходів і критеріїв щодо призначення осіб на службу до органів місцевого самоврядування; ознайомлення з процедурами прийняття управлінських рішень в органах представницької влади; вивчення технології стратегічного планування розвитку місцевих громад; розгляд сучасної практики організації служби в органах місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані такі елементи компетентності:

Знання:

- предметної сфери та методологічних основ служби в органах місцевого самоврядування;
- складових системи місцевого самоврядування в Україні;
- нормативно-правових основ служби в органах місцевого самоврядування;
- функціональних обов'язків службовця органу місцевого самоврядування та вимог до здійснення ним своїх посадових обов'язків;
- відповідальності службовців органів місцевого самоврядування;
- процедур і технологій прийняття управлінських рішень в органах місцевого самоврядування;
- цілей функціонування органу місцевого самоврядування.

вміння:

- підготувати нормативну документацію (накази, розпорядження тощо), пропозиції, рекомендації для органу місцевого самоврядування щодо визначення стратегічних цілей, завдань та етапів реалізації управлінських рішень на основі результатів аналізу соціально-економічного стану громади;

- організовувати діловодство, своєчасне виконання документів, у тому числі із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- визначати структуру виконавчого комітету місцевої ради та здійснити розподіл обов'язків між посадовими особами;
- застосовувати методи та критерії оцінювання результативності та ефективності роботи службовця органу місцевого самоврядування;
- організовувати роботу по відбору кандидатів на посади службовців органів місцевого самоврядування.

способи мислення:

- судження – розумове відображення об'єктивної дійсності, яке полягає у виявленні наявності або відсутності ознак, властивостей чи відносин у сфері місцевого самоврядування;
 - міркування – низка пов'язаних суджень, спрямованих на з'ясування істинності певної думки у сфері місцевого самоврядування, доведення її або заперечення;
 - формування умовисновків – виведення з одного або декількох суджень щодо місцевого самоврядування нового;
 - генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах місцевого самоврядування в їх істотних зв'язках та відносинах, узагальнення їх змістовних ознак.
- професійні, світоглядні і громадянські якості:*
- здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив служби в органах місцевого самоврядування та планувати, організовувати, реалізовувати, презентувати відповідні наукові дослідження;
 - ґрунтовні знання історичних засад розвитку місцевого самоврядування, вчень засновників теорії місцевого самоврядування, новітніх тенденцій розвитку місцевого самоврядування в світі;
 - ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних процесів у місцевих громадах;
 - здатність організовувати та проводити управлінські дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;
 - здатність застосовувати одержані теоретичні знання щодо служби в органах місцевого самоврядування для формулювання практичних адресних рекомендацій і пропозицій;
 - здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між суспільними явищами та процесами, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу на розвиток місцевих громад;
 - ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх напрямів щодо підбору, відбору та навчання персоналу та здатність формувати ефективну систему служби в органах місцевого самоврядування.

морально-етичні цінності:

- сформувати уявлення про моральні цінності людини;
- здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини;
- формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;
- розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;
- виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин – 5 кредитів ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальна характеристика системи місцевого самоврядування в Україні

Об'єкт, предмет і метод навчальної дисципліни «Служба в органах місцевого

самоврядування», її теоретичні та методологічні основи, зв'язок із спеціальними дисциплінами, що формують систему знань майбутнього фахівця.

Історичні передумови виникнення місцевого самоврядування як природного права людини вирішувати власні справи. Поняття та конституційні основи місцевого самоврядування в Україні.

Поняття системи місцевого самоврядування та характеристика її основних складових. Загальна організаційна структура місцевого самоврядування в Україні.

Територіальна та економічна основи місцевого самоврядування в Україні.

Організаційна, правова та фінансова автономія органів місцевого самоврядування. Децентралізація влади в процесі розвитку місцевого самоврядування в Україні. Функціонування та повноваження районних і обласних рад. Управління комунальною власністю та надання адміністративних послуг.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення місцевого самоврядування в Україні

Конституційні основи місцевого самоврядування в Україні. Становлення нормативно-правової бази місцевого самоврядування: Закони України – «Про місцеві Ради народних депутатів УРСР та місцеве самоврядування» від 7.12.1990 р.; «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве й регіональне самоврядування» від 26.03.1992 р.; «Про формування місцевих органів влади і самоврядування» від 03.02.1994 р.; Конституційний Договір «Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні» від 08.06.1995 р.; Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. Європейська хартія місцевого самоврядування.

Тема 3. Принципи функціонування органів місцевого самоврядування та їх повноваження

Принципи функціонування органів місцевого самоврядування згідно Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Форми прямої демократії та самоорганізації населення. Повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Відносини органів місцевого самоврядування із суб'єктами комунальної та не комунальної власності. Відносини органів місцевого самоврядування з органами державної влади. Державний контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Дострокове припинення повноважень органів місцевого самоврядування.

Тема 4. Первинний рівень місцевого самоврядування

Суб'єкти первинного рівня місцевого самоврядування. Організація виборів до органів місцевого самоврядування первинного рівня. Вибори голів органів місцевого самоврядування первинного рівня. Структура сільських, селищних, міських рад. Організація роботи виконавчого комітету та апарату органу місцевого самоврядування первинного рівня.

Повноваження голів місцевих рад первинного рівня. Організація проведення сесій місцевих рад як основної форми їх роботи. Міжсесійна діяльність депутатів місцевих рад. Скликання позачергових сесій.

Повноваження секретарів місцевих рад первинного рівня.

Характеристика територіальних громад як об'єктів управління місцевих рад. Добровільне об'єднання територіальних громад і створення рад об'єднаних територіальних громад.

Тема 5. Діяльність органів місцевого самоврядування районного і обласного рівнів

Повноваження обласних і районних рад згідно Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Повноваження обласних і районних рад щодо управління комунальною власністю. Документація обласних і районних рад. Регуляторні акти та регламенти обласних і районних рад. Забезпечення доступу до публічної інформації. Запобігання проявам корупції в діяльності обласних і районних рад. Функції обласних і районних рад щодо прийняття місцевих бюджетів. Умови та порядок делегування

повноважень місцевим державним адміністраціям. Асоціація обласних і районних рад України.

Тема 6. Організаційно-функціональна структура органів місцевого самоврядування

Структурні елементи місцевих рад: виконавчі апарати рад; депутатський корпус; постійно діючі комісії; президії рад; координаційна рада; тимчасово діючі комісії рад. Структура виконавчого апарату рад. Положення про підрозділи місцевих рад. Система функцій місцевих рад: адміністративні, економічні, соціальні та інші. Посадові інструкції службовців місцевих рад.

Тема 7. Нормативно-правові основи служби в органах місцевого самоврядування

Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 р. №2493-III. Проект Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» №2489, прийнятий у першому читанні 23.04.2015 р. Загальні положення та принципи служби в органах місцевого самоврядування. Правовий статус посадових осіб органів місцевого самоврядування. Обов'язки і права посадових осіб органів місцевого самоврядування. Матеріальне та соціально-побутове забезпечення службовців органів місцевого самоврядування. Їх пенсійне забезпечення. Відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування за порушення законодавства.

Тема 8. Кадрове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування

Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування. Складання присяги службовцями органів місцевого самоврядування. Обмеження щодо служби в органах місцевого самоврядування. Класифікація посад і ранги посадових осіб органів місцевого самоврядування. Атестація службовців органів місцевого самоврядування. Припинення служби в органах місцевого самоврядування. Система підготовки кадрів для органів місцевого самоврядування. Діяльність обласних центрів перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ, організацій.

Тема 9. Організація роботи депутатів і службовців місцевих рад

Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07.2002 р. №93-IV. Загальні вимоги щодо організації роботи депутатів місцевих рад. Організація роботи депутатів у виборчих округах. Організація стажування претендентів на посади в органи місцевого самоврядування. Проведення щорічної оцінки виконання посадовими особами покладених на них обов'язків. Надання службових характеристик. Організація роботи сільських, селищних, міських голів.

Тема 10. Організація виборів до місцевих рад

Закон України «Про місцеві вибори» від 14.07.2015 р. №595-VIII. Формування виборчих округів і виборчих дільниць. Система виборчих комісій. Повноваження центральної та дільничних виборчих комісій. Організація роботи виборчої комісії. Формування списків виборців. Порядок висування кандидатів на виборні посади. Інформаційне забезпечення виборів. Організація роботи спостерігачів. Фінансове і матеріально-технічне забезпечення виборів. Проведення голосування. Проведення позачергових виборів. Оскарження результатів виборів.

Тема 11. Добровільне об'єднання територіальних громад

Закон України про добровільне об'єднання територіальних громад від 05.02.2015 р. №157-VIII. Умови та проблеми добровільного об'єднання територіальних громад. Порядок добровільного об'єднання територіальних громад. Зміна статусу посадовців місцевих рад, що увійшли до територіальної об'єднаної громади. Проведення виборів до ради об'єднаної територіальної громади. Повноваження об'єднаної територіальної громади. Планування розвитку об'єднаної територіальної громади та його державна підтримка. Інститут старости: обрання, статус, повноваження. Проблеми розширення повноважень рад об'єднаних територіальних громад у земельній сфері.

Тема 12. Організація діловодства в органах місцевого самоврядування

Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях» від 18.06.2015 р. №1000/5. Вимоги до створення управлінських документів. Організація документування та виконання документів в органах місцевого самоврядування. Систематизація та зберігання документів. Експертиза документів. Архівне зберігання документів. Архівні фонди і облік документів в архівах. Приймання-передавання документів під час зміни кадрів.

Тема 13. Виконання функції планування в органах місцевого самоврядування

Види планової роботи. Сутність стратегічного планування місцевого розвитку. Організаційне забезпечення стратегічного планування. Аналіз ресурсного потенціалу місцевої громади. Технологія розробки стратегічного плану. Правові підстави розробки стратегії та формування робочої групи. Застосування методики SWOT-аналізу. Опитування громадян: формування виборки, складання анкет, обробіток даних. Оперативне планування реалізації стратегії місцевого розвитку. Моніторинг реалізації стратегії.

Тема 14. Інформатизація служби в органах місцевого самоврядування

Забезпечення технічними засобами та створення комп'ютерних мереж. Створення сайтів місцевих рад. Осучаснення довідкових служб з метою поліпшення обслуговування громадян. Інформатизація системи нарахування та контролю платежів за комунальні послуги. Поширення інформації про діяльність місцевої ради. Створення електронного офісу. Створення електронних баз документів. Електронні технології у забезпеченні комунікації: створення та налаштування електронної поштової скриньки, електронне листування. Електронні технології підбору кадрів. Використання електронних технологій з метою поліпшення роботи у сферах: освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Берданова О. Оперативне планування реалізації стратегії територіального розвитку: [Практик. посіб.] / О. Берданова, Є Фишко ; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні- DESPRO». – К. : ТОВ «Софія- А», 2012. – 48 с.
2. Іванова Т. В. Діловодство в органах державного управління та місцевого самоврядування: [Навч. посіб.] / Т. В. Іванова, Л. П. Піддубна. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 360 с.
3. Камінська Н. В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз [Електронний ресурс] / Н. В. Камінська. – режим доступу : http://pidruchniki.com/1584072021785/pravo/mistseve_samovryaduvannay. – Назва з титул. екрану.
4. Куйбіда В. С. Муніципальне управління : аспект інформатизації [Текст] / В. С. Куйбіда. – К. : Знання, 2004. – 357 с.
5. Міжмуніципальне співробітництво: [Навч. посіб.] / Уклад.: В. Вакуленко, О. Ігнатенко, Г. Борщ, О. Курт, Ф. Тедік, Т. Журавель. – К. : Фенікс, 2012. – 392 с.
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19/print1444025174238337>. – Назва з титул. екрану.
7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з титул. екрану.
8. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>. – Назва з титул. екрану.
9. Структура органів місцевого самоврядування та процедури ухвалення рішень.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://imi.org.ua/.../53522-snruktura-organiiv>. – Назва з титул. екрану.

Додаткова

1. Лозинська Т. М. Економічна основа розвитку сільських громад як чинник децентралізації влади [Текст] / Т. М. Лозинська // Сталий людський розвиток місцевих громад : Наукові праці ВНЗ-партнерів Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» [укладачі: М. А. Лепський, І. В. Дударева]; за заг. ред. М. А. Лепського. – К., 2015. – С. 189-197.

2. Тимцуник В. І. Публічне управління та адміністрування: [Навч. посіб.] / Ю. Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В. І. Тимцуник. – Полтава: РВВ ПДАА, 2015. – 280 с.

3. Мельник А. Ф. Державне управління: [Підруч.] / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна ; За ред. А. Ф. Мельник. – К.: Знання, 2009. – 582 с. – (Вища освіта ХХІ століття).